

Blankröst tredje alternativ

Förtryckta blankröstsedlar blir en nyhet i EU-omröstningen. Nyttan av tre röstsedlar kan diskuteras, men det är bra att enhetliga regler fastslags för hur folkomröstningens resultat skall tolkas.

Blankrösten blir det tredje alternativet i höstens folkomröstning om svenskt EU-medlemskap. I går godkände riksdagens konstitutionsutskott regeringens — och i praktiken även socialdemokraternas — förslag om att särskilt förtryckta blankröstsedlar skall finnas i vallokalerna den 13 november.

Blankrösterna skall också räknas som en kategori för sig i det totala röstunderlaget. Den som röstar blankt anses ha uttryckt uppfattningen att han eller hon inte kan eller vill ta ställning till frågan om svenskt EU-medlemskap.

Bör räknas in?

Bör blankröster räknas in i det totala röstunderlaget? Frågan har vällat viss diskussion under våren. Med blankrösterna som en egen kategori, likvärdig med ja- eller nej-röster, kan situationen uppstå att varken ja- eller nej-sidan får över 50 procent i folkomröstningen.

Detta spelar dock ingen roll, påpekar riksdagens konstitutionsutskott, efter att noggrant ha studerat lagen om folkomröstning och dess förarbeten. Inget krav finns på att ett enskilt alternativ måste få minst 50 procent av rösterna för att ha vunnit folkomröstningen. Det är det enskilda alternativ som får flest röster som har vunnit.

Så var det ju också i folkomröstningen om kärnkraften 1980, där inget av de tre alternativ som deltog ens kom upp i 40 procent av rösterna. Men flest röster fick folkpartiets och socialdemokraternas Linje 2, som därmed blev segrare.

Det är bra att konstitutionsutskottet nu entydigt har fastslagit de regler som gäller. Nej-sidan brukar, när den åberopar opinionsmätningarna, tillgodoräkna sig både dem som säger nej och dem som uttrycker allmän osäkerhet. "Två tredjedelar av svenska folket är emot eller tveksamma till EU", är ett argument som börjat höras de senaste veckorna.

Något utrymme för den typen av konstiga tolkningsdiskussioner, där den förlorande parten anger sig ha vunnit med stöd av blankrösterna, får givetvis inte finnas efter själva folkomröstningen. Det måste på förhand stå helt klart för alla

vad som gäller. KU har på ett föredömligt sätt ratat ut de frågetecken som funnits i debatten.

Förtryckta blanksedlar

Systemet med särskilt förtryckta blankröstsedlar, med texten "blank röst", kan möjligen ses som en övernitisk svensk åtgärd. Helt otänkbart är heller inte att den "officiella" status som blankröstsedlarna givits kan medföra att fler lockas att rösta blankt än vad som annars varit fallet.

Å andra sidan, blankröstning kan varken förbjudas eller förhindras, varför det på sitt sätt kan ses som ett logiskt steg att erbjuda denna typ av röstsedlar till dem som inte anser sig kunna ta ställning.

EU-frågan i sig har en sådan betydelse för Sveriges framtid, att det rimligen kommer att kännas mycket angeläget för de allra flesta svenskar att komma fram till ett aktivt ställningstagande för eller emot. Riskerna för dramatiskt högt blankröstande bör inte överdrivas.

Finland i oktober

Sverige är ett av fyra ansökarländer som går till folkomröstning om medlemskap i EU. Redan den 12 juni börjar folkomröstningsprocessen, då Österrikes befolkning säger sitt. Fortfarande pekar prognoserna entydigt på ett ja, även om ja-sidans förspråk krympt något i takt med att omröstningen närmar sig — bara drygt två veckor återstår.

I går kom besked om Finlands folkomröstning, som äger rum den 16 oktober, knappt en månad före den svenska.

Från nej-sidan har drivits en intensiv argumentation för att de nordiska folkomröstningarna borde hållas samtidigt. En ja-seger i ett enskilt nordiskt land — i Finland talar allt för ett ja — skulle inte "otillbörligt" få påverka resultatet i övriga länder.

Det är sannolikt att ett första nordiskt ja ger en positiv dominoeffekt i de kvarvarande länderna. Men det är också rent sakligt så att utgången av folkomröstningen i ett nordiskt land innebär en viktig och relevant information för de övriga län-

Folkomröstningen närmar sig — nu är reglerna fastställda.

derna. För framför allt Norge är det en närmast oundgänglig information hur Sverige och Finland ställt sig. Därför är det högst rimligt att de tre nordiska folkomröstningarna sker vid olika tidpunkter.

Förutsägbart av partidueller

"Jag hoppas att de kommer att prata om framtiden", sa förstagångsväljaren Karina Solax, när hon intervjuades före gårdagens TV-sända debatt mellan Ingvar Carlsson och Carl Bildt. Det var väl en rimlig förhoppning inför en debatt på temat "Sverige väljer framtid".

Ända uppehöll sig partierna mest vid det förgångna. Vems fel är egentligen budgetunderskottet och arbetslösheten? Det var frågor som, om inte besvarades, så i alla fall flitigt ventilerades.

Det var knappast vad väljarna ville ha reda på, allra minst förstagångsväljarna. Ändå får väl de yngsta anses privilegierade, eftersom de är de enda som möjligen inte har hört alltihop förut.

Hela debatten gick nämligen i Traditionens tecken. De stora frågorna om EU-medlemskap och om hur budgetunderskottet ska bekämpas, undveks helt. I båda fallen tycker partierna förmodligen att de är lite för eniga för att vilja marknadsföra det. Debattämnen blev i stället

precis de man kunde vänta när socialdemokrater och moderater får sätta dagordningen: sysselsättning och skatter. Socialdemokraterna var dock påtagligt flata på sin egen hemmaplan, sysselsättningsfrågorna.

Trots att partiet har hög trovärdighet på det området märks det att den socialdemokratiska arbetsmarknadspolitiken inte är utformad för att långsiktigt stimulera fram fler jobb. Ingvar Carlsson hade inget svar på hur företagen skulle locka investeringar när skatten på aktieutdelningar är betydligt högre än på riskfritt banksparende.

Och han vidhöll att ersättningen vid arbetslöshet på sikt ska vara 90 procent av den tidigare inkomsten, trots att det innebär risk för att arbetslösheten permanentas på en hög nivå.

I stället propaganderade Ingvar Carlsson för mer sysselsättningskapande åtgärder och högre skatter. Det lät som riktigt gammaldags s-politik. Av det nytänkande som faktiskt genomsyrade åtminstone delar

Ingvar Carlsson och Carl Bildt duellerade helt i traditionens tecken.

av socialdemokratin under det tidiga 90-talet märktes inte ett spår. Ord som "valfrihet" och "förnyelse" är numera bannlysta i socialdemokratisk retorik.

Under de år då socialdemokraterna kämpade mot låga opinionssiffror var de faktiskt tvungna att våga tänka lite nytt. Det var då de öppnade sig för vissa möjligheter att välja skola, det var då de sa ja till husläskare, det var då arbetsrätten kanske skulle behöva reformeras.

Med stigande opinionssiffror har partiet i stället kommit att säga nej till allt detta.

Ingvar Carlsson gick till och med så långt att han talade om bli underhållsskyldig för barnen. När skulle i så fall den underhållsskyldigheten uppkomma? Kan man undgå den genom att avstå från giftermål och bara vara sambo? Blir man underhållsskyldig även för barn som partnern inte lever tillsammans med?

Principen bör även i fortsätt-

Fel behovspröva bidragsförskott

Mona Sahlin blir illa berörd av att varje månad få 1 000 kronor i bidragsförskott, som hon inte behöver. Lösningen på det problemet bör vara att det provlöst får vara att hon avstår från att kvittera ut pengarna, inte att hela systemet läggs om.

Bidragsförskottet utbetalas till föräldrar som ensamma har vårdnaden om barn, i fall den andra föräldern inte kan betala sitt lagstadgade underhåll. Socialdemokraternas partisekreterare anser att bidragsförskottet borde behovsprövas. Varför ska en högvälönad som gifter om sig med en annan högvälönad ändå få pengar från försäkringskassan i form av bidragsförskott?

Men i praktiken är det krångligare. Resonemanget utgår från att vårdnadshavarens nye make/maka eller sambo skulle bli underhållsskyldig för barnen. När skulle i så fall den underhållsskyldigheten uppkomma? Kan man undgå den genom att avstå från giftermål och bara vara sambo? Blir man underhållsskyldig även för barn som partnern inte lever tillsammans med?

Principen bör även i fortsätt-

ningen vara att vuxna enbart är underhållsskyldiga för sina egna barn. Men varför ska högvälönade få bidragsförskott?

Frågan är dock vad som menas med "högvälönad". Att försörja barn är dyrt och många ensamstående föräldrar har svårt att få ekonomin att gå ihop, trots en relativt god lön.

Det är också svårt för många ensamstående föräldrar att påverka sin ekonomi, eftersom marginaleffekterna är så stora. Många är beroende av bostadsbidrag och det trappas av vid högre inkomst. Att därtill göra bidragsförskottet inkomstrelaterat skulle betyda orimliga marginaleffekter.

Möjligen kan avtrappningen av bidragsförskottet ta vid först där avtrappningen av bostadsbidraget upphört. Men då är det en så liten grupp som berörs att det knappast skulle betyda någon besparing. Att administrera ett behovsprövat system kostar också betydligt mer än att utbetala generella bidrag. Därför finns det knappast några pengar att spara på att göra bidragsförskotten behovspröva-

Ett föredöme som förpliktar

Tysklands avgående president Richard von Weizsäcker får ampla lovord inför slutet av sin ämbetsperiod, som utlöper 1 juli i år. Det har bl a sagts att det övergripande tema som väglett honom varit att häva delningen av Berlin, Tyskland och Europa.

Man skulle kunna tillägga att hans ambition även varit att överbygga svalget mellan den tyska nutiden och det mörka förflutna. I det avseendet har han tjänat som ett nationellt samvete. Han har tagit till orda, när de aktiva politikerna borde ha talat men tigit.

I början av presidenttiden var ett av hans favorituttryck att den tyska frågan förblir öppen så länge Brandenburger Tor förblir stängd. Det var ett utslag av hans vana att betrakta tidens problem ur etisk och humanitär synvinkel snarare än makt- och geopolitisk.

Så vittihög aristokrat han är har han inte dragit sig för att ställa olika auditorier inför självranakande frågeställningar. Gång efter annan har han kommit tillbaka till att alltför många tyskar, då Förntelsen blev känd efter kriget, hävdade att de inte hade vetat någonting och inte ens misstänkt någonting.

På liknande vis har von Weizsäcker rakryggat klandrat sina landsmäns hållning till nyvaknad extremism och våld mot flyktingar och invandrare. Han har framhållit att det inte är polisen eller lagarna som bestämmer hur folk tänker och uppträder.

Han har manat lärare, föräldrar och även medierna att besinna sin roll och det inflytande som de utövar.

När den populära liberala förre utrikesministern Hans-Dietrich Genscher inte stod till förfogande som von Weizäckers efterträdare, är belägenheten över att det i stället blev ordföranden i författningsdomstolen Roman Herzog jämförsevärd dämpad.

Ätminstone en stabil borgerlig svensk tidning tyckte att det var ett dåligt val. Den ansåg att Tyskland i dag behövs en liberal sinned statschef. Herzog har sagt rent ut att han inte är någon liberal. För en tid sedan ställde han även till rabalder genom att förklara att turkar som bor i Tyskland inte automatiskt är berättigade till att bli medborgare.

Roman Herzogs tes är att hela det tyska samhället gått åt höger under de senaste åren. Här ligger troligen ett

ansåg att Tyskland i dag behövs en liberal sinned statschef. Herzog har sagt rent ut att han inte är någon liberal. För en tid sedan ställde han även till rabalder genom att förklara att turkar som bor i Tyskland inte automatiskt är berättigade till att bli medborgare.

oms hög och ansedd jurist lär bayraren Herzog inte få några svårigheter med att freda sin integritet. Hans snappa tunga och bländande intellekt är härvid givna tillgångar. Somliga bedömare anser också att han under sin tid vid den viktiga författningsdomstolen bidragit till att ge denna en framstegsvänlig prägel.

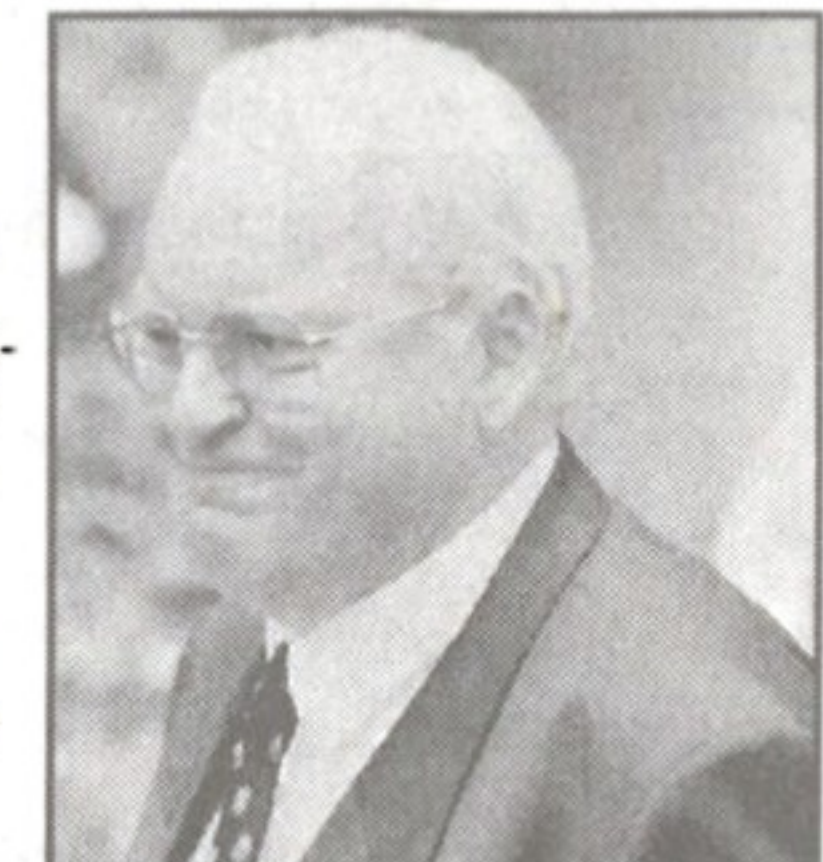
Fastän presidentvalet på många håll framställt som en framgång för kansler Kohl, torde Roman Herzog akta sig för att framtona som dennes handgångne man. Och i sitt tacktal efter valet spände den blivande statschefen bagen högt, då han yttrade:

— Jag lovar att rykta mitt värv så att de som inte röstade på mig till sist ångrar att de inte gjorde det!

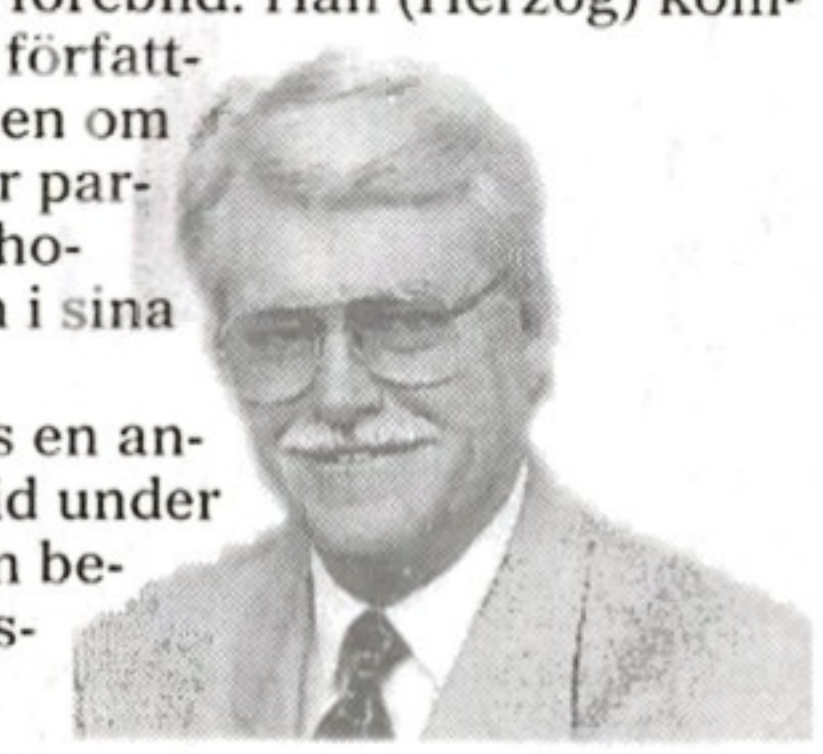
Ingen byxängest här, inte. Det hindrar inte att man än så länge vet ytterst litet om vad "den nye" tycker och tänker om bekymmersamma problem som den sociala jämlikheten, främlingsfientligheten, samhällsdisciplinen och spänningen mellan Tysklands västra och östra delar.

Roman Herzog känns knappast vid att många önskar att han ger företrädaren rang av förebild. Han (Herzog) kommer att gå sin egen väg. Som författningsjurist är han väl medveten om att presidenten måste stå över partierna. Men det är viktigt för honom att träffa den rätta tonen i sina offentliga anföranden.

Tonen blir säkerligen delvis en annan än den som vi vant oss vid under von Weizäckers tid. Men den behövs för den skull inte bli dissonant. Tyskland behöver en ren och klar stämma.

Roman Herzog har en mer konservativ profil än aktade företrädare.

Lars Borgström

FRIA ORD

Okunnighet om budosporterna

□ Svar till Bertil Wiktorén och Johan Wilck (Fria ord 24 maj). Det är sorgligt att läsa att folk i 90-talets informationsamhälle inte kan ta till sig eller ta reda på den information som finns. Det som lärs ut inom budosporterna ju-jutsu, karate, aikido och kendo är inte att sparka varandra i huvudet. Detta påstående i sig beskriver er okunnighet.

Det man lär sig är att i träningslokalen öva och öva öva för att kunna kontrollera sin kropp så att man kan markera

slag och sparkar på sin partner, det finns inga våldsvärkare som har tålamod till alla denna repetition.

I och med att man lär sig kontrollera sin kropp behöver man inte slåss på stan för att förbättra sitt självförtroende. Jag håller mer om dem som står på andra sidan nätet, det är inte inom budo som en f d förbunds-kapten säger att "ishockey är en tuff sport, man måste tåla en hel del smällar". Detta p g a att det inte finns någon tävlings-

hets inom budosporterna.

Wiktorén och Wilck skriver vidare att de som lär ut sina kunskaper inom kampsporterna tar på sig ett mycket stort ansvar. Det är sant. Men få tränare inom idrotten är så välutbildade som budoinstruktörer. Inom ju-jutsu har vi t ex två barninstruktörskurser som man måste gå för att bli licensierad barninstruktör.

Som vuxeninstruktör går vi D-, C-, B- samt A-instruktörskurser, där man först efter god-

känt teoretiskt och praktiskt prov får licensen. Gå själva ner på Heden och fråga hur många av fotbollstränarna som har den utbildningen.

För att vidga era vyer inbjuder jag härmed Bertil Wiktorén och Johan Wilck till ett besök så att vi kan informera om vad budo är för något.

Okunskap är grunden till allt missförstånd.

JESPER SOHLSTRÖM
Göteborgs Ju-Jutsuklubb

De är däremot inga rasister, är positiva till EU och Italiens enhet och bekänner sig till parlamentarismen. De har inget med Le Pen i Frankrike eller republikanerna i Tyskland att göra. Personligen föredrar jag Fini före rasisterna i ny demokrati eller moderaternas marknadsstyrda elitdemokrati.

Berlusconi vann valet bara p g a det nya "brittiska" valsystemet. I verkligheten fick hans koalition endast 42 procent av rösterna, 58 procent röstade emot honom och hans anhang.

Debatten kring Italien är en storm i ett vattenglas. Italienerna är goda européer, utmärkta demokrater, toleranta och vidsynta. Jag vet det; själv bodde jag som schweizare granne med Italien. Häfte grannar har jag aldrig haft.

RAFFAELE R LUSSI

let i ett fritt land som Sverige är noterbart. I Grekland har inte alla full rätt att säga vad de tycker.

I Grekland har flera personer som uttryckt åsikter i strid med den officiella linjen i Makedonienfrågan dömts till böter eller fängelse. Domarna har överklagats och i flertalet fall har åtalen lagts ned — vi kan bara gissa om detta beror på det grekiska rättssystemets förträfflighet eller den massiva internationella opinionen.

I ett fall finns åtalet dock kvar: 17-åriga Michail Papadakis greps i december 1992, då han delade ut flygblad

med texten Det finns inga raser — vi är alla av blandad härkomst. För detta brott hölls han häktad i en vecka och dömdes till ett års fängelse.

Fallet Papadakis utgör ett utmärkt exempel på hur rättsstaten Grekland behårt tackar nej till sådana som bedriver femtekolonverksamhet. Om domen verkställs kommer den förmodligen inte att gå till historien som särskilt årofuld. Att axla arvet från ett storslagat förflutet är inte alltid lätt.

STAFFAN LUNDÉN
Amnesty International,
Göteborg

Ointresse om Italien präglar media

□ Valet i Italien har skapat debatt i Sverige och under Fria ord. Tyvärr lyser kunskapen inom presskåren med sin frånvaro. Anledningen är det totala ointresse för Italien som präglat svenska medier de senaste decennierna. Några klargöranden måste göras:

Berlusconi och hans "frihetsallians" vann inte valet p g a hans TV-monopol inom den privata TV-sfären. Han vann där-

för att kristdemokraterna, liberalerna och republikanerna som partier de facto upphörde att existera. Berlusconi fångade upp dessa miljontals borgerliga väljare.

Italien har aldrig haft ett riktigt konservativt parti av nyliberalt snitt.

Kristdemokraterna var ett mittenparti med folkrorelsetradition (egna fackföreningar etc). Det moderna Italien med

dess effektiva kapitalism kräver dock ett parti som kan företräda dess intressen. "Frihetsalliansen" är svaret. Arbetarklassen företräds av ett stort vänsterblock med modern struktur. På vänstersidan har man "strukturpassat" sig för länge sedan.

Finis s k fascister är visserligen konservativa och har vissa obehagliga historiska kopplingar.

Bergqvists ekonomiska resonemang betecknande nog för extremt närsynt.

Den pågående s-kampanjen att redovisa ekonomisk statistik hänförligt till efterkrigstidens längsta högkonjunktur

(80-talet) ställd mot motsvarande siffror för det påbörjade 90-talets djupa lågkonjunktur och pådyvlja regeringen Bildt det negativa utfallet är inte bara en faldig, den är direkt oräfflig.

Som väljare förbehåller jag mig rätten att kräva korrekt och allsidig information även om den råkar vara obehövlig för vissa s-politiker.

BIRGER OLSEN

Svårt att axla arvet

□ Under Fria ord 29 april hävdar Taxarchis-Aghis Christopoulos och Gunnar Andréason att "Greklands ärorika historia" förbigåtts i debatten kring Makedonienfrågan och den 17 maj tysks Andréasson mena att rättssäkerheten inte har några brister i Grekland. Han skriver att "Grekland tackar behårt nej till alla charmoffensiver från sådana som bedriver femtekolonverksamhet" samt poängterar rätten till yttrandefrihet: "Enligt min mening har konsul Christopoulos och jag full rätt att säga vad vi tycker och känner — i ett fritt land som Sverige." Förbehål-

let i ett fritt land som Sverige är noterbart. I Grekland har inte alla full rätt att säga vad de tycker.

I Grekland har flera personer som uttryckt åsikter i strid med den officiella linjen i Makedonienfrågan dömts till böter eller fängelse. Domarna har överklagats och i flertalet fall har åtalen lagts ned — vi kan bara gissa om detta beror på det grekiska rättssystemets förträfflighet eller den massiva internationella opinionen.

I ett fall finns åtalet dock kvar: 17-åriga Michail Papadakis greps i december 1992, då han delade ut flygblad

med texten Det finns inga raser — vi är alla av blandad härkomst. För detta brott hölls han häktad i en vecka och dömdes till ett års fängelse.

Fallet Papadakis utgör ett utmärkt exempel på hur rättsstaten Grekland behårt tackar nej till sådana som bedriver femtekolonverksamhet. Om domen verkställs kommer den förmodligen inte att gå till historien som särskilt årofuld. Att axla arvet från ett storslagat förflutet är inte alltid lätt.

STAFFAN LUNDÉN
Amnesty International,
Göteborg

Bergqvist läser bara det han vill läsa

□ Tydligar han jag i meningsutbytet med Jan Bergqvist (s) av tonläget att döma trampat på många ömmande s-tr. Bergqvist inlägg har alla det gemensamt med hans tidigare under flera år publicerade artiklar:

han läser bara det han vill läsa, uppfattar av verkligheten bara det han vill uppfatta.

Om något inte passar in i hans konstruerade värld utlämnas det.

Carl Bildt kallade i en artikel

Bergqvists ekonomiska resonemang betecknande nog för extremt närsynt.

Den pågående s-kampanjen att redovisa ekonomisk statistik hänförligt till efterkrigstidens längsta högkonjunktur

BIRGER OLSEN

Göteborgs-Posten LIBERAL

1994
 Chefredaktör och ansvarig utgivare PETER HJÖRNE
 Andreredaktör och chef för ledare, debatt och Fria ord ANDERS WETTERGREEN
 Redaktionschef och ansvarig utgivare JOACHIM BERNER
 Nyhetschef (dag) och ställföreträdande ansvarig utgivare KENTH ANDREASSON
 TI kulturchef MONIKA TUNBACK-HANSON
 Administrativ redaktionschef LENNART ROSQVIST
 Reportagechef PER YNG
 Formchef PER ANDERSSON-EK
 Teknisk chef (redaktionen) GUNNAR SPRINGFELDT
 Fästereporter BRITT-MARIE MATTESSON

PRENUMERATIONSPRISER
 12 månader 1 240,-
 6 månader 670,-
 3 månader 360,-
 1 månad 160,-
 Manadskonto 118,-/mån.

PRENUMERATIONS BETALNINGAR
 Postgiro: 1 21 90-5
 Bankgiro: 747-3291

ANNONSPRISER OCH MOTTAGNINGSTIDER
 Se informationsrutan före familjeannonserna

Postadress: 405 02 Göteborg
 Besöksadress: Polhemsplatsen 5
 Telefon: 2227 gåtpost 8
 Telefax: redaktion 031-80 27 69
 prenumeration 031-62 46 27
 annonser 031-15 87 91

OM TIDNINGEN UTEBLIR: Göteborgs-Posten TEKNIK, Göteborg 1994